

De reizende pen

Mag ik me even voorstellen: mijn naam is Parker. Ik weet inmiddels dat die naam associaties oproept met bekende figuren zoals Aloysius Parker uit *Thunderbirds* en Peter Parker alias *Spiderman*. Misschien dat ik u teleurstel door te onthullen dat ik een doodgewone pen ben, hoewel ik in de pennenwereld enige status geniet. Zo laat ik met de nodige afstand verscheidene soortgenoten achter me op de maatschappelijke ladder. *Bic* nam onlangs de poedelprijs in ontvangst voor bezetting van de laatste trede en *Stabilo* bungelt vijf sporten onder mijn rangorde. Eerlijkheidsgetrouw dien ik te vermelden dat dit vooral te maken heeft met het productieproces waarop zij weinig invloed kunnen uitoefenen. De genoemde versies krijgen minder aandacht en moeten het vaak doen met een plastic torso. Daarbij is de punt dikwijls onvast en hun vulling rap leeg. Als gevolg van het goedkope vervaardigingproces passen dit soort pennen prima in de westerse wegwerpmaatschappij. Mijn vormgeving en vulpatroon garanderen mij een langer leven. Dit gaat samen met een investering in de vorm van een duurder kostenplaatje. De verkoopprijs kan daarentegen fluctueren en wordt bepaald door de nieuwe verkoper die zich op de particulier richt. De boekwinkel aan de Eindhovenseweg, waar ik terecht kwam, plakte bij aankomst een sticker bestempeld met 7,99 op mijn uiteinde. Na een verblijf in plastic zakken en kartonnen dozen werd ik hier uiteindelijk uitgesteld in een metalen rek. Dankbaar voor wat frisse lucht, ruimte en bewegingsvrijheid, strekte ik mijn stroeve ruggenwervel. De winkel vulde zich met kooplustig volk. Sommige bezoekers liepen schaamteloos aan me voorbij en enkele schonken me kortstondige aandacht. Blijkbaar was ik te prijzig. Dit overkwam me bijna iedere dag, tot die bewuste dag: 9 augustus 2013, aanbrak. Een liefталige jongedame genaamd Nicky was op zoek naar een pen. De schoonheid in kwestie had al menig schrijfwaar door haar handen laten gaan, voordat haar uiteindelijke keuze op mij viel. Aan de ene kant zou ik

dit als een belediging kunnen opvatten. Wie wil er niet met kop en nek boven alle anderen uitsteken, direct opgemerkt en respectievelijk gekozen worden? Aan de andere kant is het ook een compliment om na een zorgvuldig onderzoek als de winnaar uit de bus te komen. Hoe dan ook, ze koos mij en met een glimlach op ons beider gezicht bereikten we de kassa. Mijn gezichtsuitdrukking verloor aan kracht toen ik in een papieren zakje werd gestopt. Het incident deed me denken aan die lotgenoten die tijdens de fabricage vroegtijdig werden afgevoerd. Ze voldeden niet aan de eisen. Als vergelijking zou een mens wellicht denken aan een tot de dood veroordeelde gevangene die een juten zak over zijn hoofd getrokken krijgt, terwijl hij zijn laatste gang naar het schavot maakt. Een rilling trok over mijn metalen romp die tegen de verwachting in niet verdween toen Nicky me in haar warme rechterjaszak stopte. De wiegende beweging die ik onderging tijdens de fietstocht naar Nicky's huis, zorgde ervoor dat ik mijn rust hervond. In ontspannen toestand ontdekte ik dat we op haar slaapkamer waren aangekomen. Inmiddels was mij kenbaar genade geschonken; de zak werd verwijderd en het licht viel op mijn gehele wezen. Ik schitterde in het zonlicht dat door het raam naar binnen glipte. Mijn trots bereikte zijn hoogtepunt toen er een kreet uit Nicky's keel ontsnapte. Ze vond mij overduidelijk meer dan mooi, wat me wat deed zweten en als gevolg... extra glimmen. Ze nam me gretig vast en drukte mijn punt op het papier. Kennelijk was het nu tijd voor het echte werk. Er stroomde echter geen inkt naar mijn stift en ik kreeg het Spaans benauwd. Mijn aderen verkrampten van de schrik waardoor er helemaal niets op het vel kwam te staan dan wat krasafdrukken. Het meisje gaf niet op; ze liet me rondjes draaien, klikte mijn dopje meerdere keren in en uit en blies zelfs haar warme adem in mijn gezicht. Dit laatste zette mijn hormonen in werking met als gevolg een flinke lading blauwe inkt. Beiden deinsden we kortstondig terug waarna we zeker drie uur lang aan het werk gingen. Soms schreef ze minutenlang aan een stuk, leek ze nauwelijks tijd te nemen voor iets anders dan happen naar lucht. Af en toe nam ze, en als consequentie

ook ik, een korte pauze om de juiste woorden te kiezen. Tijdens die spaarzame momenten bekeek ik haar geconcentreerde wenkbrauwfrons en verzamelde energie voor de komende pennenstrijd. Dit grietje bleek een getalenteerd schrijfster. Nu snapte ik haar overpeinzing in de boekhandel. De pen is haar wapen en de keuze hiervoor van aannemelijk belang. Mijn god, ik ben haar uitverkorene! Het is maar goed dat ik al een rood kleurtje heb, anders zou ze mijn verkleuring hebben opgemerkt. De twee dagen die volgden op deze vrijdag, sleurde Nicky me tijdens haar schrijfsels mee op reis naar andere werelden, tijden en levens. Haar fantasie leek grenzeloos. Net voor het slapen gaan deelde ze me mede dat ik de volgende dag fysiek mee op reis zou gaan. Vandaag bleek namelijk de laatste dag van de schoolvakantie te zijn en vanaf morgen zou ze weer vijf dagen per week les moeten volgen. Ze vertrouwde me toe dat dit 'meegaan' tegen haar voornemen was. Aanvankelijk wilde ze mijn diensten bewaren voor het noteren van haar korte verhalen. Zou ik 'enkel' haar 'fantasie-pen' zijn. Ze schijnt echter zo snel aan me gehecht te zijn geraakt, en dat is absoluut wederzijds, dat ze geen andere pen meer tussen haar vingers duldt. Wat maakt zij mij een gelukkig ding.

Zo gezegd, zo gedaan. Het is maandagochtend en Nicky is wat gespannen omwille van de eerste schooldag. Haar hand trilt lichtelijk als ze me vastpakt en vertelt dat ik tijdelijk in haar etui moet schuilen. Tussen het andere schrijfgerei, een schaar, passer en gum probeer ik me opnieuw aan de beperkte ruimte aan te passen. Zodra de rits ervoor zorgt dat het licht me wordt ontnomen, dwing ik mezelf te ontspannen in de duisternis. Ik moet zo dadelijk klaar zijn voor mijn nieuwe taak. Ongeveer een uurtje later bevrijdt mijn lieve Nicky me uit mijn hachelijke situatie. We maken kennis met haar nieuwe klas. Bij gelegenheid word ik ingezet om aantekeningen te nemen, vele momenten houdt ze me alleen maar vast. Na de kleine pauze wordt er kennisgemaakt met de vakdocenten Nederlands, Engels, biologie, wiskunde, gym, landbouw, CKV en maatschappijleer. Ik zet me

dienstbaar in tot het moment dat ik een andere hand om mijn romp voel. Ondanks mijn verzet, laat ik een vaag lijntje op het papier achter. Enkele seconde later verdwijnt ik in een onbekende koker. Dit is eng! Het blijft lang donker, zeker een dag. Wederom voel ik de onbekende hand rond mijn bovenlijf en protesteer opnieuw. Ik hoor Nicky's stem, terwijl ik iets voel scheuren aan mijn onderzijde. Ze schreeuwt 'die is van mij'! Niet lang daarna voel ik de vertrouwde vingers om me heen en waan ik me in de zevende hemel. Nicky houdt me stevig vast en verlaat vrij abrupt het klaslokaal. Zo te ruiken bevinden we ons nu in de wc-ruimte, ik herken de chloorlucht. Ze vertelt me haastig wat er gebeurd is. Haar docente Engels staat in humoristische zin bekend als de 'pennendief'. Ze is best een lieve vrouw die per ongeluk iedere pen die ze vastpakt meeneemt. Ze gaat zo op in haar werk dat ze vergeet de pen terug te geven. Ze bedoelt het niet kwaad en in de meeste gevallen wordt de pen alsnog geretourneerd. Niemand maakt er een probleem van. Vandaag, tijdens de les aan Nicky's klas, werkte de pen die ze als eerste uit haar foedraal haalde niet en dit viel Nicky op. Haar ogen werden zo groot als schoteltjes toen ze haar geliefde pen herkende. Gisteren tijdens de introductielessen had klaarblijkelijk iemand haar pen meegenomen en bij navraag had niemand zich gemeld. De juf Engels had ze de dag niet meer gezien. Nicky was in paniek geraakt en had de hele nacht niet kunnen slapen. Verenigd, zowaar op de wc, genieten de twee van elkaars gezelschap. Wanneer ze haar pen hebbertig vasthoudt, ontdekt Nicky een barst. Ze zucht en gaat met haar vinger over de inkerving. Dit litteken maakt haar pen niet minder waardevol, het herinnert haar aan het waardevolle. In alles zit een scheurtje, zo komt het licht binnen!

Oud, maar niet afgedankt

Een koude hand glijdt over mijn bovenkant; een vreemde, onbekende hand. Hoe maak ik deze vreemdeling duidelijk dat ik daar niet van gediend ben? Hij draait om me heen, bekijkt me van alle kanten, en stopt uiteindelijk zijn vervelende, halfbevroren klauw in zijn jaszak. Dat laatste kan ik begrijpen, het vriest acht graden buiten, maar dat loeren, zint me geenszins. Een schoonheid ben ik allesbehalve, wel betrouwbaar en loyaal. Waarom dan deze visuele verkrachting?

Hij trekt een grimas, krabt zich achter zijn oor en begint dan zijn zakelijke liedje af te draaien. Hij doet het zo gelikt dat de ervaring er vanaf druipt. Mijn baas schijnt er lak aan te hebben. Ze kijkt hem wel aan, maar lijkt nauwelijks te horen wat hij te zeggen heeft. Vandaag lijkt ze totaal uit haar doen; zo ken ik haar niet. Toen ze mij vanmorgen begroette klonk haar stem hees en stonden haar ogen droevig. Zou er tussen gisteravond en deze ochtend iets ergs gebeurd zijn? Meestal is ze in een vrolijke bui, ze kent het verschijnsel ochtendhumeur niet, maar deze morgen zit ze overduidelijk in een dip. Op zich niets aparts, daar hebben we allemaal weleens last van. Weet dat zelfs ik soms moeilijk op toeren kan komen. Af en toe knikt ze een keer, vangt de woorden '100 euro' en 'onesthetisch' op. De eerste formulering brengt weinig reactie teweeg, maar de laatste schijnt een gevoelige snaar te raken. Ik weet dat ze een zwak voor me heeft. Misschien heeft ze wel medelijden met me; ik ben immers niet moeders mooiste. Of dat de reden is dat ik haar heilige koe ben, nee dat weet ik niet zeker, maar haar gekwetste respons roept in ieder geval gemengde gevoelens bij me op. Ik ervaar liever achting om mijn kwaliteiten dan genade om mijn uiterlijk! Bah nu raak ik zelf in een dipje.

Waar heeft ze die tod voor de ramen gelaten? Ik wil niet dat ze mijn verdriet ziet, ze heeft nu genoeg aan haar eigen sores. Wat krijgen we nou, staat zij nu ook te snotteren? Wat is er aan de hand? Valt die

gladjanus haar soms lastig? Pas op maatje, ook al zijn we van het andere geslacht, we zijn wel met z'n tweeën! Pff, nu met een zakdoekje aankomen, slijmerd. Dat krijg je als je het paard achter de wagen spant, sukkel. Oké, rustig nu, je hebt pas een 'check-up' gehad; vergeet niet dat je niet meer de jongste bent. Het is de waarheid; ik begin een krakende wagen te worden. Maar je weet wat ze van krakende wagens zeggen, niet? Zij rijden het langst!

Hé, kijk, ze is tot haar zinnen gekomen. Zie ik daar weer een lach op haar snoetje verschijnen? Ja, zo ken ik haar. Ze trekt haar muts over haar oren, zegt de kerel gedag zonder zaken te hebben gedaan en lijkt hierdoor zichtbaar opgelucht. Ergens heb ik wel een beetje medelijden met de man; wie wil er nu op een autokerkhof werken? Wat een akelige omgeving; wellicht heeft dat mijn baas van haar apropos gebracht.

Haar warme hand pakt die van mij vast; ze geeft geen kick als die ijskoud blijkt te zijn. Het lijkt haast of ze daar al op gerekend heeft. Ze neemt het stuur in eigen handen en bepaalt daarmee de richting die we samen op gaan. Weet je, we gaan al heel lang samen op pad, al zeker 26 jaar. Mijn baas is niet het type van de benenwagen; ze heeft sowieso een hekel aan rennen, ze houdt meer van autosport. Lui is ze echter niet, maar de laatste jaren wel snel moe. Dat heeft waarschijnlijk met haar leeftijd te maken, menigmaal schertst ze dat we beiden oldtimers zijn geworden. Sommige vrienden plagen haar weleens door te grappen dat zij en ik een mooi span voor een bokkenwagen zijn. Ze kan hier smakelijk om lachen, ze weet ook wel dat onze relatie bijzonder is.

Ondanks haar populariteit, ze heeft veel trouwe vriendinnen, voel ik me bij haar nooit het vijfde wiel aan de wagen. Ze heeft een loyaliteit in zich waar je 'u' tegen zegt. Altijd bezig met mijn gesteldheid; ik hoef maar te piepen en ze neemt actie. En wanneer mijn accuutje leeg is, weet ze me weer op te laden. Ja, ze lijkt me te vertroetelen als een klein kind. Het kind wat ze nooit heeft gekregen. Andersom,

begeleid ik haar op ieder uitstapje, zodat ze niet hoeft te lopen, zorg ik voor licht als haar bejaarde oogjes hulp nodig hebben en pas ik de snelheid aan op het moment dat haar reactievermogen afneemt. We zijn prima op elkaar ingesteld.

Echter, vandaag op de weg terug naar huis, heb ik de grootste moeite om het zaakje draaiende te houden. Ik sputter en proest, de lens lijkt uit de wagen. Mijn baas kijkt zorgelijk om haar heen. Opeens verandert haar uitdrukking; ze kijkt me liefdevol aan, streelt letterlijk en figuurlijk mijn binnenkant en probeert me gerust te stellen. Je hebt nog nooit een kruiwagen nodig gehad, zegt ze ferm maar genereus. Nu ook niet, die ene kilometer ga jij nog volmaken, vervolgt ze resoluut. Ze geeft me kracht, en voor de laatste keer haal ik alles uit me wat er nog in zit. Zodra we de garage bereikt hebben gaat mijn licht uit, nu voor de laatste keer. Nog lang blijft ze dichtbij me, zolang ze kan, want vergeet niet dat het buiten vriest. Mijn verwarmingssysteem heeft zich nu ook automatisch uitgeschakeld, maar de warmte die wij voor elkaar voelen, houdt ons beiden nog uren warm.

Een krankzinnige oorlog in de Balkan

“Hoe is dit mogelijk,?” flitst het door Natasja heen tijdens het achtuur journaal. Niets verhullende, choquerende beelden én geluiden, denderen de huiskamer van de familie Bregovic binnen. Met verbijstering laten Natasja en haar ouders zich overspoelen door de NOS berichtgeving. De images van hun gebombardeerde geboortegrond raakt hen diep in het hart. Ondanks de zware verwoesting zijn de ‘landmarks’ van hun stad onmiskenbaar. De eens zo statige toren van de hoofdstad laat haar hoofd hangen; ze lijkt te weten dat ze verslagen is. Tranen rollen over de wangen van Natasja’s moeder. Haar vingers zitten strak in elkaar verstrengeld alsof ze uit volle kracht een smeekbede aan een hoger wezen opdraagt. Vader heeft een verbeterd blik, zijn ogen lijken twee keer zo groot als normaal en zijn houding lijkt op die van een levenloos standbeeld. Beide ouders ogen figuranten in een bevroren moment. Ze voeren onbewust een indrukwekkend ogenblik van stilte en verstarring op.

Natasja is degene die de geluidloosheid doorbreekt, wanneer een schrille, korte gil haar keelgat ontsnapt. Deze onvrijwillige reactie verbreekt de betovering; een tovermacht die hen leek te verlammen, maar in werkelijkheid intens diep laat voelen. Enkele seconden na de uitbraak van Natasja’s kreet kijkt het drietal elkaar ontzet aan en vlucht in elkaars armen. De televisieverslaggeefster, die ondanks haar professionaliteit zichtbaar is aangeslagen, boort een ander onderwerp aan; de aandacht verschuift naar binnenlandse zaken. Uit de speakers klinken verschillende stemmen die de nieuwste feitjes binnen ‘de affaire Stevens’ aanleveren. Deze golf van informatie, die menig Nederlander de oren doet spitsen, gaat totaal voorbij aan het ontdane Montenegrijnse gezin. Hun wereld is verstild, hun lippen verzegeld; de intense omarming zegt meer dan woorden kunnen. De manier waarop ze elkaar vasthouden doet denken aan een stellage, een frame dat dient om een bouwwerk te stutten, de constructie van

hun innerlijk leven. Er is veel kracht nodig om hun wereld niet te doen instorten.

Vorige week nog had Natasja tijdens een college de regels van het humanitair recht besproken met haar nieuwe klasgenoten. Het lespakket was uitgebreid, het belang van de regels ter bescherming van mensen in oorlogsgebied werd tot in de puntjes behandeld. En nu dit, een krankzinnige oorlog in de Balkan had alle voorschriften van menselijkheid ontstript. Regels beschreven in verdragen zoals die van Geneve werden hier grof overtreden. Burgers zouden volgens de wet op zijn minst toch beschermd dienen te worden, maar niets van dit alles. De opnamen die zojuist de ether in geslingerd werden, gaan op herhaling in Natasja's gedachten. 'In wat voor wereld leven wij eigenlijk?', vraagt Natasja zich diep vertwijfeld af. 'Zouden haar Nederlandse medestudenten net zo razend en verbouwereerd kunnen zijn als zij nu is? Of gelden mensenrechten zwaarder wanneer het je eigen volk aangaat?' Natasja probeert haar hand in eigen boezem te steken door die vraag aan haar zelf terug te geven? 'Zou ik net zo woedend zijn als dit voorval zich had afgespeeld in Duitsland of China?'

Natasja probeert verwoed de diepte van die stelling in haar gevoelsleven af te tasten en schrikt even van de constatering. Haar universele liefde blijkt toch ook aan gradaties onderhevig te zijn. Diep van binnen wist ze dat uiteraard allang. Ze houdt toch ook meer van haar ouders dan van de ouwelui van de buurvrouw. Maar toch, veel landgenoten kent ze toch ook niet persoonlijk. Waar zit het verschil?

De syllabus waarin ze werken bij het vak sociologie beschrijft gemeenschappelijke cultuur, geschiedenis en het delen van eenzelfde gebied als mogelijke redenen voor binding van een bevolkingsgroep. Vooral het delen van traumatische ervaringen zoals oorlogvoering schijnt een band te scheppen. Geïntrigeerd door menselijk gedrag was ze afgelopen september begonnen aan haar studie humanistiek aan de universiteit van Utrecht. Hoewel ze haar middelbare

schoolopleiding begonnen was in Podgorica, had ze deze succesvol afgerond op een internationale school in Nederland. Ze blonk uit in Engels, daarom had ze gekozen voor een school waar Engels de voertaal was in plaats van Nederlands. Hierdoor had ze geen doublures opgelopen en zelfs in de tussentijd de benodigde nieuwe taal geleerd. Nederland zou haar tweede moederland worden. Dit was niet haar keuze, Natasja was 14 toen ze met haar ouders naar Utrecht verhuisde. Haar vader werd een prominente baan aangeboden op het departement Bestuurskunde aan de Utrechtse Universiteit. Hij was degene die besloot dat het tijd was voor zijn gezin om hun geboorteland de rug toe te keren. Het deed enorm pijn, hij hield van Montenegro, doch de gewelddadige demonstraties, massastakingen en etnische onlusten overtuigden hem ervan dat het een wijs besluit was. Hij was immers als hoofd van het gezin verantwoordelijk voor vrouw en kind. Voor veel landgenoten was die ontsnappingsclausule afwezig, zij zaten noodgedwongen vast aan hun moederland. Een land dat steeds minder leek op het oude vertrouwde gebied waar ze voorheen zo trots op waren. Terrorisme, verkiezingsfraude en zwendel waren aan de orde van de dag. Angst en hyperinflatie leidden tot een arm en onveilig bestaan. Konden ze het hem echt kwalijk nemen dat hij zijn kans waar nam? Een hoogopgeleide, gewilde denktank krijgt een vrijbrief voor het kapitalistische Westen. Hoe kan hij weigeren? Hij wist dat sommige medeburgers hem met de nek zouden aankijken, hem als een verrader zouden afschilderen en dat trof hem diep. Helse pijnen kwelden zijn zielsleven, veranderen hem in een verscheurd wezen. De pijn wordt minder als de jaren voorbij gaan, we weten allemaal dat de tijd wonden heelt. Het littekenweefsel is echter ruw en stekelig.

Als donderslag bij heldere hemel kan een nablijvend teken van een forse wond de kop op steken. Vanavond blijkt een dergelijk moment te zijn. Natasja's vader ondergaat een ware marteling. De mentale pijn neemt de vorm van een kartelmes aan. Via een laffe aanval in de

rug vindt ze haar weg naar zijn hart. Als een meedogenloze seriemoordenaar gaat ze te werk en stopt niet voordat haar taak erop zit. De rechterarm waarmee Natasja's vader zijn vrouw stevig vasthield verdwijnt richting hartstreek. Zijn lichaam kromt zich en met veel tegenzin moet hij de andere arm waarmee hij zijn dochter beschermt ook los laten. Hij gaat door de knieën voor zijn onzichtbare aanvaller en buigt het hoofd. Terwijl vrouw en kind in reflex hun armen om hem heen slaan, verschijnt er een glimlach op zijn gezicht. *Zij zijn in ieder geval veilig!*